Jüdische Pester Zeitung.

דיעזעס בלאטס ערשיינט
דרייטאגיג וואכענטליך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג.

אונד קאסטעט
פיר עסטערריך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-ווערט.
האלביעהריג 5 " " " "
ווירטעלייעהריג 2 גול. אונד 50 קר. ע.-ווי.

פרים אין איסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-ווערט.
האלביעהריג 5 גול. אונד 50 קר. ע.-ווי.
ווירטעלייעהריג 2 " " 75 " " " "

יידישע פעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
אבאנירען
אונד דער פרענטפראצאנס-פערמין
בענוצנס מיט דעם עסטאנגע דעם
ערסטען בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט-נאסס נו: 1,
וואהין מאן אויך דיא פרענטפראנ-
ציאנסגלדער צו זענדען בעליעבט.

Nr. 45. אכטער יאהרגאנג. פעסט, מיטטוואך כה ניסן ה.ת.ר.ל.ו. Pest, den 19. April 1876.

דיא עוויגע אונגעווייסהייט.

דאס פאר־טעהרענדע שווארצען אונד שווינ-גען אונד שווייבען צווישען ק ר י ע ג אונד פ ר י ד ן איזט בעדייטענד ערגער אונד פיינל-בער אלס דער ק ר י ע ג זעלבסט. דיא שווילע, דיא אבמאטענדע ווארמע אונד דיא ערשטיקענדע לופט פאר אייסבריך איינעס העפטיגען געוויטטערס זינד בעדייטענד דרקענדער, אלס דאס געוויטטער זעלבסט; דענן דאס געוויטטער קלערט דיא לופט, אונד נאך רעגנען קאממט וויעדער זאנענשיין.

מאן ווירד זיך נאך דארן ערינערן, דאס פאר אייסבריך דעם דייטש-פראנצאזישען קריעגעס דיא לאנגע וויט דרימענדער וואר אלס נאך דעם אייסבריכע דעם קריעגעס. דיא דאמאלס בעגאנגע-נע שפאנגיג צווישען פרייסען אונד פראנקריך אונד דער אייסגעבראכענע שטריט צווישען דען דייט-שען אונד פראנצאזישען שטאאטס-מענגערן דא-בען אין דער וועלט מעהר פרכט אונד אנגסט פערארזאכט, אלס דער קריעג זעלבסט. מאן רעכ-נעטע וואהל מיט געוויסהייט איה אינען בעפאר-שטעהענדען קריעג, האפפט אבער נאך איממער, דאס עס צו אינעם אויסגלייכע אונד צו אינער פעראיינינג קאממען ווערדע. עס וואר אלזא אין האנגען אונד באנגען אין שווייבענדער פיין, אין שווענקען אונד שווייבען צווישען קריעג אונד פריד-דען, וועסהאלב דאמאלס דיא געשעפטע וויט מעהר שטאקטען אונד דיא קרזזע דער בארזע-פאפיערע בעדייטענדער געפאללען וואר־ען, אלס נאך אייסבריך דעם קריעגעס; דענן אים קריעגע, נאך שטאטטגעפונדענער שלאכט, קאנגטע מאן שאן בייל־פיג בעדעבגען, נאך וועלכער זייט הין זיך דער זיעג נייגען ווערדע, דיא געשעפטס-לייטע קאנ-טען מיט האפער, פפערדען אונד זאנסטיגען ליע-פערונגען צו קריעגס-צווקען שפעקולירען, וואהרוך איך פיעלע בעדייבערט וואהרען.

אבער דייט אייגען יאהרען דעבען ווייר ווייע-דער אין דען צייטען דער עוויגען אונגעווייסהייט. האנדעל אונד וואנדעל שטאקען. מאן קאנן ניכט איך פרייערגנס-צייטען שפעקולירען, דא מאן דען אייסבריך אייגעס קריעגעס בעפרכטעט, מאן קאנן אבער איך ניכט איך קריעגס-צייטען שפעקולירען, דא מאן דאך נאך איממער איך ערהאלטונג דעס פרייעדענס הפפפט. דיעזע עוויג דויערנדע צווייפעל לאסט קיינע געוויסהייט אויפקאממען — אונד ווייר לעבען לייזער אין אינער צייט דער עוויגען אונגעווייסהייט.

נאך וועלכער זייטע מאן איך הינבליקט, זיעהט מאן איבעראלל שווערע געוויטטער-וויאלקען אויפ-שטיגען, דיא אין העפטיגעס געוויטטער בריגגען קאנגען, וועגן זיא ניכט באלד אריגער אין ווינד ווערדער צערשטריט. אין קריעג אין דיעזען צייט-טען דער נאטה ווערע פיר אונס דאס גראסטע אינגליק. דאס פעהלט אונס נאך צו אינזערעס גלעל-מאנגעל! זאגסט האבען ווייר נאר קיינע שפערצען!

מערקווירדיג אונד זאנדערבאר! דיא מיסטען געלעהרטען אין אייראפא שפרעכען אונד שרייבען פיר דיא ערהאלטונג דעם עוויגען פרייעדענס — אונד ווענן מאן זעלבסט אללע בעוואהגער אייראפ-פא'ס דארבער אבשטיממען לאסטען וואללטע, וואס זיא ליעבער ווינשען, דיא ערהאלטונג דעס פרייעדענס אדער דען קאסטבארען קריעג מיט דען אונגעהייער טהייערען ארמעען אונד רייסטיגען, דא ווירדען זיכער דיא מיסטען פיר דען עוויגען פרייעדען שטיממען — אונד דאך ווילל מאן פפאס קריעגע ניכט אבלאסען! וואהרס?

אויף דיעזעס "וואהרס" האט וואהל נור גראף אנדראשי זיין "דארים." אלס איהם דאקטאר אדאלף פישהאף זיינען פלאן דעס עוויגען פרייעדענס פאר-לענטע, דא זאגטע גראף אנדראשי: "ווענן זיא נור איך ר י ס ל א נ ד פ יר איהרען פלאן געוויינגען קאנגטען, דא ווירדע איך שאן היעפאן עטוואס האלטען: אבער זאלאנגע ווייר אין אינזערעס נאר-דען דאס גראסע קריעגס-לוסטיג רוסלאנד האבען, זאלאנגע אינזער פרייעדע נור פאן דער לוינע דעס רוסישען קאיזערס אבהענגען איזט, אויף דעסען ווינק זיך יעדען אויגענבליק אינע מיליאן קאזאקען אונד טשערקעססען איבער אונס שטירצען קאנגען: זאלאנגע מיססען ווייר אויך בין אן דיא צעהנע גע-רעסטע אונד בעוואפפנעטע דאשטעהען, ווייר מיס-סען אונס יעדען אויגענבליק אויף אינזערע פער-טהיידיגונג געפאסט מאכען. זעהען זיא דענן ניכט, וויא רוסלאנד דארט אים אסטען אייראפא'ס, אין דער טירקייא, הערומווהלט אונד הערומהעטצט, אים נור דאס קריעגס-פייער אנגיפאכען? אויך ווייס גאנץ זיכער אונד געוויס, דאס רוסלאנד פרייהער אדער שפעטער צום קריעגע דרענגען ווערדע; נאך מיינער מיינונג ווערע עס דאהער זאגאר בעס-סער, אזהם מיט אונזערען וואפפען צופאר־צוקאמ-מען, אונד דעם אונאויסבלייבליכען קריעגס-שפעק-טאקעל, דער אייראפא ניכט צור רוהע קאממען לאסט, פרייהער אין עגדע צו מאכען!" דיעזע וואר-טע דעס גראפען אנדראשי וואיר־דען אויך אנפאנגס דיעזער וואבע פאן אללען היעזיגען רעגיערונגס-צווישנגען וויעדערהאלט — אונד דיעס פיינט יא קלאר אונד דייטליך, דאס פאן זייטע רוסלאנדס אין נאהער קריעג אין איסזיכט שטעהט!

נון, אין זאלכער צייט, אין וועלכער פאן אויסווערטס אין קריעג צו בעפירכטען איזט, זאללטע דאך נאך אינגען פרייעדע אונד אינטראכט הערשען, דאמיט מאן דעס אויס-ווערטיגען פיינדע געמיינשאפטליך מיט פעראיינטען מרפפטען עגטגעגנטרעטען קאנגע — אונד דאך הערשט ליידער אויך אים אינגערן דער מאנאר-כיע קיין פרייעדע אונד קיינע אייגנראכט. דיא בייד-דען רייכס-העלפטען זינד מיט איינאנדער אין פאר־וויהרענדעס שטרייטע. אים נעכסטען יאהרע ווירד דער טערמין דעס 1867-ער אויסגלייכעס אב-לייפען, דער שטרייט וועגען ערנייערונג דעסזעל-בען האט בערייטס אויף אינע העפטיגע וויזע בע-גאנגען, אהנע דאס נאך גאר אים עגטפערנסטטען זיין עגדע אבצוזעהען ווערע — אונד וואהרליך אין אינער זאלכען צייט דעס אינגערן שטרייטעס ווערע איין קריעג פאן איסען גאר ניכט ערווינשט!

שאן בעדייטען אייניג צייטונגען, דאס נור ביסמארק דיא דייטשען עסטערריכער נעגען דיא אונגארן דעטצע. ביסמארק ווינשט עס, דאס גע-ראדע אין דיעזער צייט דער אייסערן גפאהר, אויך דער אינגערע פרייעדע אין דער עסטערריך-אונ-גארישען מאנארכיע געשטארט ווערדע, דאמיט אונס דער פיינד אין העפטיגסטער אונאייניגקייט אונד אין גראסטער צערריטטונג פינדע, וואהרוך דאנן דער צערפאללל דיעזער מאנארכיע אים זא ליבסטער נעשעהען קאנגטע. דער וואהלשטאנד האט יעטצט היער אהנעהין איבעראלל אין ער-שרעקענדער וויייזע אבגענאממען, אללעס איזט אין שטאקונג גערארטהען, מיין געשעפט אונד קיין פער-קעהר; אלזא שוואך אין זיך זעלבסט, געשוועכט גע-גען איינאנדער אונד שוואך נאך אויסען.

פרייעדען שטיממען — אונד דאך ווילל מאן פפאס קריעגע ניכט אבלאסען! וואהרס?

אויף דיעזעס "וואהרס" האט וואהל נור גראף אנדראשי זיין "דארים." אלס איהם דאקטאר אדאלף פישהאף זיינען פלאן דעס עוויגען פרייעדענס פאר-לענטע, דא זאגטע גראף אנדראשי: "ווענן זיא נור איך ר י ס ל א נ ד פ יר איהרען פלאן געוויינגען קאנגטען, דא ווירדע איך שאן היעפאן עטוואס האלטען; אבער זא לאנגע ווייר אין אינזערעס נאר-דען דאס גראסע קריעגס-לוסטיג רוסלאנד האבען, זא לאנגע אינזער פרייעדע נור פאן דער לוינע דעס רוסישען קאיזערס אבהענגען איזט, אויף דעסען ווינק זיך יעדען אויגענבליק אינע מיליאן קאזאקען אונד טשערקעססען איבער אונס שטירצען קאנגען: זא לאנגע מיססען ווייר אויך בין אן דיא צעהנע גע-רעסטע אונד בעוואפפנעטע דאשטעהען, ווייר מיס-סען אונס יעדען אויגענבליק אויף אינזערע פער-טהיידיגונג געפאסט מאכען. זעהען זיא דענן ניכט, וויא רוסלאנד דארט אים אסטען אייראפא'ס, אין דער טירקייא, הערומווהלט אונד הערומהעטצט, אים נור דאס קריעגס-פייער אנגיפאכען? אויך ווייס גאנץ זיכער אונד געוויס, דאס רוסלאנד פרייהער אדער שפעטער צום קריעגע דרענגען ווערדע; נאך מיינער מיינונג ווערע עס דאהער זאגאר בעס-סער, אזהם מיט אונזערען וואפפען צופאר־צוקאמ-מען, אונד דעם אונאויסבלייבליכען קריעגס-שפעק-טאקעל, דער אייראפא ניכט צור רוהע קאממען לאסט, פרייהער אין עגדע צו מאכען!" דיעזע וואר-טע דעס גראפען אנדראשי וואיר־דען אויך אנפאנגס דיעזער וואבע פאן אללען היעזיגען רעגיערונגס-צווישנגען וויעדערהאלט — אונד דיעס פיינט יא קלאר אונד דייטליך, דאס פאן זייטע רוסלאנדס אין נאהער קריעג אין איסזיכט שטעהט!

נון, אין זאלכער צייט, אין וועלכער פאן אויסווערטס אין קריעג צו בעפירכטען איזט, זאללטע דאך נאך אינגען פרייעדע אונד אינטראכט הערשען, דאמיט מאן דעס אויס-ווערטיגען פיינדע געמיינשאפטליך מיט פעראיינטען מרפפטען עגטגעגנטרעטען קאנגע — אונד דאך הערשט ליידער אויך אים אינגערן דער מאנאר-כיע קיין פרייעדע אונד קיינע אייגנראכט. דיא בייד-דען רייכס-העלפטען זינד מיט איינאנדער אין פאר־וויהרענדעס שטרייטע. אים נעכסטען יאהרע ווירד דער טערמין דעס 1867-ער אויסגלייכעס אב-לייפען, דער שטרייט וועגען ערנייערונג דעסזעל-בען האט בערייטס אויף אינע העפטיגע וויזע בע-גאנגען, אהנע דאס נאך גאר אים עגטפערנסטטען זיין עגדע אבצוזעהען ווערע — אונד וואהרליך אין אינער זאלכען צייט דעס אינגערן שטרייטעס ווערע איין קריעג פאן איסען גאר ניכט ערווינשט!

שאן בעדייטען אייניג צייטונגען, דאס נור ביסמארק דיא דייטשען עסטערריכער נעגען דיא אונגארן דעטצע. ביסמארק ווינשט עס, דאס גע-ראדע אין דיעזער צייט דער אייסערן גפאהר, אויך דער אינגערע פרייעדע אין דער עסטערריך-אונ-גארישען מאנארכיע געשטארט ווערדע, דאמיט אונס דער פיינד אין העפטיגסטער אונאייניגקייט אונד אין גראסטער צערריטטונג פינדע, וואהרוך דאנן דער צערפאללל דיעזער מאנארכיע אים זא ליבסטער נעשעהען קאנגטע. דער וואהלשטאנד האט יעטצט היער אהנעהין איבעראלל אין ער-שרעקענדער וויייזע אבגענאממען, אללעס איזט אין שטאקונג גערארטהען, מיין געשעפט אונד קיין פער-קעהר; אלזא שוואך אין זיך זעלבסט, געשוועכט גע-גען איינאנדער אונד שוואך נאך אויסען.

ווענן ווייר שאן נור ווענינסטענס אין אינזערען אינגערען אנגעלעגענהייטען אינע געוויסהייט העפ-טען! וויא לאנגע שאן דיא פערהאנדלונגען צווישען דער אונגארישען אונד עסטערריכישען רעגיערונג פאר־טהייערן — אונד דאך ווייס מאן נאך איממער ניכט, וואס דא הערוסקאממען ווירד. דיעזע עוויגע אונגעווייסהייט איבער דיא איסווערטיגען פאליט-שען עראיגנישס אונד איבער אונזערע אינגערע פאליטיק איזט וואהרהאפטיג שאן אינערטרעגליך. דיעזער פינלכען אונגעווייסהייט מוס זאבאלד אלס מאגליך אין עגדע געמאכט ווערדען, דענן אין אי-נעם וואלכען פערצווייפעלטען צוישטאנדע פפראור-זאכט יעדע שטיגדע אינען אונגעהייערען שאדען.

אללע היעזיגען צייטונגען ריכטען יעטצט אן אינזערע מיניסטער דיא דרינגענדע ביטטע, דיא שטרייטיגען אנגעלעגענהייטען צווישען אונס אונד עסטערריך נאך דער דער אנדערן ריכטונג הין עגדליך אינמאל צור עגטשיידונג צו בריגגען. וואהל מוס מאן אין זאלכען הייקלען אונד וויכטיגען זאכען מעהר פפראזיכטיג אלס פפאריילינ זיין: אבער דיעזע פערהאנדלונגען האבען דענן דאך לאנגע גענוג געדויערט, אים וועגינסטענס דאריבער אייגע בעשטיממטע אנטווארט געבען צו קאנגען, אב עס דאך איבערהייפט צו אינעס אויסגלייכע קאם-מען קאנגטע. אונד עבען דארבער אללין ווינשטען ווייר געוויסהייט צו האבען, וויא דיעזע אויך זיין מאגע: עס קאנן יא ניכט מעהר קאממען, וואס ערגער ווערע אונד גראפערע פערווייסונגען אין דיע-זער בעציעהונג אנריכטען ווירדע, אלס דיא אונגע-ווייסהייט, וועלכע אונס נון שאן זא לאנגע אין פיינ-ליכער שפאנגינג האלט.

ווייר בילדען אונס וואהל ניכט איין, דאס דיע-זע אבמאכונגען מיט עסטערריך, ווענן זיא צו אונ-זערען גינסטען איסאללען, אונס אינען זיכערן געוויינן בריגגען ווירדען, אונד אונזערער נאטה מיט אינעס שלאגע אין עגדע מאכען קאנגטען. נייג, דאס בילדען ווייר אונס ניכט איין, וויר גלויבען נור, דאס איינע זעלבסטשטענדיגע אונגארישע באנק אונד אין בעסערער צאלל- אונד האנדעלס-פערטראג דען שטאאט אונזערער געשעפטס-וועלט אין ווענינ בעסערן קאנגטע; אבער יע-דענפאללס ווירדע אונס היעריבער אינע קלארהייט פאן דער פיינליכען עוויגען אונגעווייסהייט בעפיינען.

דיא שלוס-פערהאנדלונגען אין ווייען.

אונזערע מיניסטער, וועלכע דיא פייערטאגע היער צוגעבראכט האבען, זינד געסטערן פריה ווייעדער אין ווייען איינגעטראפפען, אים דארט עגד-ליך דיא שלוס-פערהאנדלונגען צו עגדע צו פיה-רען. דיא מיניסטער ווארען וועהרעגד איהרער היעזיגען אנוועזענהייט זעהר שווייגזאם — אונד דאך ווייס מאן היער, דאס דיא אנגעלעגענהייט פיר אונס אינגינסטיג שטעהט, אונד דאס ווייר אונס ניכט אויף דאס בעסטע געפאסט מאכען קאנגען. פאר איהרער פפראוואבענטליכען אבריזיג אים ווייען, בעציינגטעגן זיא דעס קאנינג דאס "קליינסטע מאס" איהרער פפארדערונגען. פפאן וועלכעס זיא ניכטס מעהר נאכלאססען קאנגען. דאסזעלבע טהא-טען אויך דיא עסטערריכישען מיניסטער. וועה-רענד דער אסטער-פייערטאגע האבען דיא מינס-טער גערוהט, אבער אונזער קאנג נאנגטע זיך קיינע רוהע, זאנדערן שטווירטע דיעזע אנגעלעגענהייט, אים היעריבער אינען בעשלוס פאססען צו קאנגען. געסטערן זאללטע נון אונטער דעס פפאריזטצע

פורכט-געביעטענד. איין שטארקער, האבנעזאב-סענער רייז, מיט לאנגעם ווייסען בארטע אונד לעבהאפטען, גייסט-פאללען איינען — מאכטע די קלטן זעלבסט אויף ניכט-יודען איינען זעהר טיעפען אינדרוק. צוואלף מענער מיט צוואלף ספרי תורה ווארען אינטער איינער "חופה" אויפגעשטעללט. פאראן שטאנד דער גרייזע ראבבינער, ווייטער אינטען בעפאנדען זיך דיא זעממטליכען אנגעהא-רינען דער יידישען געמיינדע, אלט אונד יונג, מעג-נער, ווייבער אונד קינדער, אללעם דורכאיינאנדער. אלס דער חאנן פאר דיא חופה קאם, גרייסטע ער מיט פייערליכעם לעבעזלן, דאס בעגאנן דער ראב-בינער פאלגענדע אנרעדע: "האבנזעזענגעט וויא פאם היממעל, קאנן פאללענס, האבנזעזענגעט וויא דיינע רעגיערונג! ווער זינד דיינע ערשיענען, אום אייערער מאיעסטעט אים נאמען זעממטליכער יודען ליטהויענס אונזערן אונטערטהעניגסטען זעגען צו בייגען אונד דאס געבהרענדע לאב צו שפענדען. מאגיע קאנגען אבער אויף צווייערליי וויזע געלאבט ווערדען. ענטוועדער מאן צעהלט אללע איהרע טוגענדען הער, אדער מאן צעהלט איהרע פעהלער אויף מיט דער בעמערקונג, דאס זיא ווייטער קיינען אנדערן פעהלער האבען. מאגען נון אייערע מאיעסטעט זיך איסערן, אין וועלכער וויזע אונזער לאב געשעהן: אב דורך איפצעהלונג איהרער טוגענדען, אדער אבער דורך ערוועהנונג איהרער פעהלער!" — נון שוויג דער ראבבינער, איינע אנטוואורט אבוארטענד. דיא יידישע געמיינ-דע וואר טיעף בעשטירצט. זיא פרכטעטע געמלך, דאס איהר ראבבינער דיעסמאל פאן זיינער גע-וואלטיגען "חכמה" אים שטיכע געלאסען "ווארדי, דא דיעזע פראגע אללען לייטען אלס איסערא-דענטליכע "הוממהייט" ערשיען. דאך דער קאנג מאכטע דער פערלעגענהייט באלד אין ענדע, אונ-דעם ער מיט בעזאנדערער פריינדליכקייט זאגטע: "עהרווירדיגער הערר ראבבי! איך וויינשע, דאס זיא מיך דאדורך לאבען, אונדעם זיא מיינע פעה-לער אויפצעצעלען. גשיעהט'ס וא דאך גאר זעל-טען, דאס קאנגע איין ווארט איבער איהרע פעה-לער צו הערען בעקאממען!" — נון נאהם וועדער דער ראבבינער דאס ווארט אונד זאגטע: "איינע אייערע מאיעסטעט איין זאלכעס לאב וויינשען, זא בין איך אויך שאן פערטיג. עס איזט יא אים גאנ-צען לאנדע גיעמאנדעם איין פעהלער אייערער מאיעסטעט בעקאנגט!" דיעזע ווארטע דעם קלינען ראבבי מאכטען נאטירלך אויף דיא פערזאממעלטע מענגע איינען פריידיגען אינדרוק. דאך שפראך דער קאנג וועדער: "הערר ראבבי! איך מיס אויך דאך אן מיר איינען פעהלער ענטדעקען. איך האבע נעמליך איהרע שמיכעל-ווארטע מיט טיעפעם פערגנוגען אנגעהארט. דאס איזט וואהל דאך איין פעהלער!" — הויערוך ערוועדערטע דער ראבבי: "וויינען אייערע מאיעסטעט דיעזען פעהלער זעלבסט אינזעהען, זא הארט ער אויף, איין פעהלער צו זיין. אונזערע הייליגע שריפט זאגט: ווער זיינע פעהלער איינזעהט אונד זיא פערלאסט, פינדעט גנאדע (ומודה ועזוב ירוחם)." — דער קאנג לעבעלטע א-בער דיעזע אינערוואורטעטע אנטוואורט אונד זאג-טע: "אבער זאגען זיא מיר דאך עהרווירדיגער ראבבי, איזט עס דער תלמיד, איס וועלכעס זיא זא פיעל וויזהייט אונד ווישען שאפפטען?" — ער-פריעט איבער דיא גינסטיגע געלעגענהייט, פיר דען תלמיד איין ווארמעס ווארט שפרעכען צו קאנגען, ערוווידערטע דער ראבבי: "א, אייערע מאיעסטעט! דער תלמיד לעהרט אונס, דאס דיא איידישע רעגיערונג איינען אבגלאנען דער הומ-לישען רעגיערונג בילדעט (מלכותא דארעא כען מלכותא דרקיעא). דעסהאלב דענקען וויר מיט זא-פיעלער עהרפורכט פאן יעדעם עדלען קאנג, דער זא לעבעפאלל רעגיערט וויא אייערע מאיעסטעט." דער קאנג דריקטע דעם ראבבי מיט פיעלער הערצליכקייט דיא האנד אונד דאנקטע פיר דיא גלעגענהייט אויפזאטצונג, "וועלכע דיא יידישע גע-מיינדע איהם בערייטעט האט. איך דאמאלס גאב עס שאן פיעלע פינדע, "וועלכע דאס יודענטהום, נאך מעהר אבער דען תלמיד צו פערלימדען זוכ-טען. אללין דער קאנג ערווידערטע איממער דען פערלימדערן: "לאסען זיא דאך מיינע יודען אונד דען תלמיד אין רוהע. דיא יודען זינד אין קלינעם אונד טריינעם פאלק, אונד דער תלמיד איזט דיא קוועללע, איס וועלכער זיא איהרע וויזהייט אונד איהרע טרייע שאפפען."

טעלעגראפישע דעפעשען.

מארש-וויאשארהעלי, 13. אפ-ריל. ביא דען פראנצסאנערן איזט געסטערן מיטטאגס ביא העפטיגעם שטורם פיער איסנע בראבען, "וועלכעס בין הייטע פריה 85 גראסע הייזער זאממט געבוי-גיבדען פערצעהרטע. דער שאדען איזט נאך ניכט צו בערעכנען.

וויען, 13. אפריל. דיא הייטיגע געמיינזא-מע מיניסטער-בעראטונג בעגאנן אום 1 אוהר אונד דויערטע בין נאך 5 אוהר. צו איינער פער-איינבארונג איזט עס אבער נאך ניכט גיקאממען. מארגען פארמיטטאג ווירד אין אונגארישער מי-ניסטער-ראטה אבגעהאלטען, שפעטער ווערדען דיא געמיינזאמען בעראטונגען פארטזעזעטצט. זאמסטאג ווירד דיינע מאיעסטעט זאיאהל דען אונ-גארישען אלס אויך דען עסטערייכישען מיניסטער-פרעזידענטען עמפפאנגען. מאן האפפט נאך אימ-מער אויף איינע פערענינונג. דיא מיניסטער פער-צעל אונד טרעפפארט בייזען שאן מארגען (נעמליך הייטע) צוריק נאך פעסט, וועהרענד טיסא, סעלל אונד שימאני אם זאמסטאג אבריזען אונד דיענס-טאג ווידער צוריککאממען.

בעלגראד, 13. אפריל. וועגען בעליי-דיגונג דעם הייזיגען עסטערייכ-אונגארישען קאנ-זולס (זיעהע אינזערען לייט-ארטיקעל) הערשיש הער דיא גראסטע אויפרעגונג. דיא עסטערייכיש-אונגארישע רעגיערונג פערלאנגט פאלגענדע גענוג-טהואונג: 1) איינע גענוגענדע ענטשולדיגונג זייט-טענס דער סערבישען רעגיערונג; 2) שטרענגע בעשטראפונג דער שטיפטער יענעס שקאנדאלס; 3) דיא גארانטיע, דאס דערגלייכען שקאנדאלע ניכט מעהר פארקאממען ווערדען. — דיא סער-בישע רעגיערונג איזט בערייט, אללעס דיעס צו ערפיללען — דא אנסט איין עסטערייכיש-סער-בישער קריעג ענטשטעהט.

נייא-סאנדעץ, 13. אפריל. הרב חגאן מ"ה חיים הלבערשטאם נ"י אב"ד דקהלתנו איזט בעיה"ק זעהר שווערע ערקראנקונג. דיא קרעפטע אן פארטייהרענדער אבנאהמע בעגרייפען. עס וואירדע נאך אללען ריכטונגען טעלעגראפירט, פיר איהן מתפלל צו זיין.

אייך דאס נעכסטע מאנגאט-בלאטט קאנן ניכט ערשיינען, ווייל זאנגטאג, אן וועלכעם דאס בלאטט געזעטצט ווערדען מוס, אחרון של פסח איזט.

געשעפטסבעריכט

פעסטער-פרייזע.

געטרייד-געשעפט. פאן ווייצען וואירדע געסטערן פיעל צו מארקטע געבראכט. דער פערקויף וואר גוט. פערקויפט וואורדען 15000 מעטער-צטר. דיא פרייז וונד אום 15 קר געשטיגען.

ווייצען, טהוים 350 מעטערצטר., 77, ק' 12.30 פל., 300 מעטערצטר., 76, ק' 12.20 פל.

קוקורוץ 2600 מעטער-צענטנער 5.30 גולד.

ווייצען פער פיר-יאהר 10,40—10,50 גולד.

האפער פער פיר-יאהר 9.24 — 9,28 גולד.

קוקורוץ פער מאי-יוני 5.56 — 5.60 גולד. — אללעס פער מעטער-צענטנער.

פעסטער שלאכט-פיעהמארקט. דער אויפ-טריעב אויף דעם געסטרינען הויע ששאטזגעפונדענען שלאכטפיעהמארקטע בעטרוג 765 שטיק אכסען, מולכ-קוהע 165 שטיק, פרייזע פיר אכסען 47 — 50 פל' פיר קוהע 49 פל. — פיר בייפעל 42 פל' פער 100 קילאגראמם שלאכט-געוויכט, זאממט פערצעהרונגס-שטייער. דאס גע-שעפט וואר שווער.

לאמטאג-עיזהונג פאם 12-טען אפריל 1876.

הערמאנגשטארט	41	85	33	65	28		
לעמבערג	1	47	3	72	27		
פראג	90	40	50	59	7		

וויכטיג פיר שוחטים!

אין דער בכהאנדלונג דעם מ' ע' לאיי"ס זאהן (קאגינס-נאמסע נ' 2) איזט זאעבען אין נייער אויפ-לאגע ערשיענען דיא אבבילדונג דער לונגע (תמונת הריאה) אונד אללער זאנסטיגען אנגאנגע, וועלכע צור בדיקה געהאריגן. פריז 50 קרייצער.

פראנצוזיכער ריכטיגער רעדאקטער: מאיר בריי הייז.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פרוכט	קוואליטעט פער הקטאל.	פער 100 קילאגר.
וויצען, נייער באנאטער	72.8	9.80 — 9.90
" "	73.7	10.—10.20
" "	74.6	10.30—10.50
" "	75.5	10.80—11.05
" "	76.4	11.15—11.30
" "	77.3	11.45—11.65
" "	78.3	11.75—11.85
" פרוים	72.8	10.15—10.35
" "	73.7	10.45—10.65
" "	74.6	10.75—10.95
" "	75.5	11.15—11.40
" "	76.4	11.60—11.80
" "	77.3	11.85—12.—
" "	78.3	12.10—12.20
" פונטער נארען	72.8	9.75 — 9.85
" "	73.7	9.95—2.05
" "	74.6	10.25—10.45
" "	75.5	10.55—10.90
" "	76.4	11.10—11.25
" "	77.3	11.35—11.55
" "	78.3	11.65—11.75
" וויינגעגרינער	72.8	10.15—10.35
" "	73.7	10.45—10.65
" "	74.6	10.75—10.95
" "	75.5	11.15—11.40
" "	76.4	11.60—11.80
" "	77.3	11.85—12.—

פרוכט	קוואליטעט פער הקטאל.	פער 100 קילאגר.
קארן	72	8.05—7.80
וויקאפען	73	8.10—7.15
נגרסעע מאלץ	62	8.10—7.15
נגרסעע פאשעד	62	6.95—6.60
האפער	41	9.35—9.25
קוקורוץ באנאטער		—.—
נייער	73	5.25—5.20
הייזע		5.35—5.—

וויצען	פער העקטאלטער	—.—
"	פריוואט	10.40
קארן	דעצעמבער	—.—
קוקורוץ	מאי-יוני	5.56
נגרסעע		—.—
האפער	דעצעמבער	—.—
"	פריוואט	9.24
רפסס	אונג.-פעסט.	—.—

באללען-מעהל		קי' פל.
נומער	0	23.50
"	1	22.50
"	2	21.50
"	3	21.75
"	4	19.50
"	5	17.50
"	6	15.50
"	7	14.60
"	8	11.50
"	8½	9.50

שפיריטוס: אלשע	פעטערא פרעמדסע	27.57
" נייע	" כארטעפעל	25.10

קורז-טאבעללע פאם 13. אפריל.

געלד-קורז	קי' פל.
וולגער-אשיא	102.70
דוקאטען	5.69
ספעציעל-אנגלעהנישע 8 גולדען נאלד-שטיק (20 פראנקס)	9.54
נאפאליאנדאר	9.54
אינגלישע זויברעראנקנפאפען	58.75
20 מארקשטיקע	11.70
פאפיער רובעל	1.54

לאאזע	
1839-ער יאהרגאנג-לאאז נאנצע	232 —
" העלפטע " פינפטעל	230 —
1854-ער 4 פערצענטיגע שטאמפס-לאאז	103 —
1860-ער " " נאנצע	109.76
" העלפטע " פינפטעל	116 —
1864-ער לאאז צו 100 גולדען	130.50
" העלפטע " 50 "	130.50
ראטא רענטענשיינע	21.50
טיראנער-לאאז	17.50
הארלעם-לאאז	152 —
וואי-לאאז צו 40 גולדען	29.75
וואי-אמסטערדאם-פארים-לאאז	95.25
אינסברוקער לאאז	19.25
קעלנערישע " צו 10 גולדען	14.50
כראקויער " " 20 "	14.75
אפנער " " 40 "	30 —
מאלסר " " 40 "	29 —
וויאלסטראנד " " 10 "	13 —
מאלס-לאאז " " 40 "	38 —

לאאזע	קי' פל.
וואלנשטיינער לאאז צו 20 גולדען	16.25
סט. גענואים " " 40 "	27.75
מאנטיפליער " " 20 "	19.50
פרייבורגער " " 100 "	117 m
דעסאע " " 50 "	57.50
וואלדשטיין " " 20 "	23 —
וויינישגרעצער " " 20 "	23 —
אונגארישע פרעמדלאאז צו 100 גולד.	70.25
דעסאע צו 50 גולדען	70.25
ווינער לאאז	97 —

ווערטה-פאפיערע.	
אונגארישע גרונדענטלאסטענגען	73 —
מעמפשער-באנאטער	73 —
דרעסדנער-נישע	70.75
נאלדישע	84.75
טונאווינער	84.50
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	98.75
וויינצערקעפס-אנלעהענס-אבלייזונגס	71.50
פפאנדשיינע דער אונגארישען באדענקרע-דיט צו 5 איינהאלב פערצענט	84.75
דיע אונגארישען הויפטסטעדט פאנד צו 5 איינהאלב פערצענט	79.50
דיע אונגארישען אללגעמיינען באדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פער-צענט	85.25
דעסאע צו 6 פערצענט	87.50
דער פעסטער קאמעטיציאל-באנק	89 —

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1876. Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

פֿילט ווערדן זאָללטן, ער זאָגלייך בעלגראַד פֿערלאַסן ווערדע. דיא סערבישע רעגיערונג, דיא דאָך פֿירכטעטע, עס מיט אונזערער מאָנאַרכיע צו פֿערדרבן, פֿערשפּראָך דיא זאָפֿאָרטיגע ערפֿילונג אַללער פֿיער פֿאָרדערונגן. אָפֿפֿענטליכע אבבעטטע ווערד שאָן געכסטער מאַנע אין דעם סערבישן אמטס-בלאַטטע ערשיינען. מאַן זיעהט אַלזאָ, דאס אונזער שטאַאט נאָך שטאַרק געגוג איזט, אים דעם טאָללען אונד איבערמיטהיגען סערבין רעשפּעכט איינצופֿלאַסען! (איינע געסטערן אבענד היער איינגעטראָפֿענע דעפּעשע מעלדעט, דאס אין סערבין אין נייעם מיניסטעריאַלן געביל-דעט וואָרדע, וועלכעס נכט זאָ מרעגעריש אַלס דאס ביזהעריגע איזט.)

* (דיא אויפֿשטעגדישען רוהען אונד דאַסטען נכט.) דאס שאַנע וועטטער שיינט דען אויפֿשטעגדישען אין דער הערצעגאָווינא אונד באָסניען נייען מוטה אינגעפֿלאַסט צו האבען. זאָ ווערד אים אונדאס פֿאַס 15. דיעזעס פֿאָלגענדעס טעלעגראַפֿירט: „ביא דעם דאָרפֿע פּאַסטרעוויאָ פֿאַנד געסטערן אינע פֿיער-שטיריגע שלאַכט צווישען דען רעגיאָלטיאָנעדען אונד דען טירקען שטאַטט. פֿאַן דען רעוואָלטיאָ-נעדען פֿיעלען 200 מאַנן, וועהרענד דיא טירקען 600 טאָדטע האַטטען.“ — אין צווייטעם טעלע-גראַמם אים וויין פֿאַס 15. דיעזעס מעלדעט פֿאָל-גענדעס: בים דאָרפֿע בראַווינא איבערפֿיעלען דיא באָסניאַקען דיא טירקישע בעפֿאָלקערונג. זיא פֿערבראַנטטען מעהרערע הונדערט טירקען. הייזער אונד פֿירנדע-טען אַללעס פֿאַרגעפֿונדעלע. אַס 16. דיעזעס פֿאַנד איך בים דאָרפֿע ווזאָוואַק אינע פֿינפֿשטונדיגע בלוטיגע שלאַכט שטאַטט. איך בי-דען דיעזען איזט דיא אנצאָהל דער פֿערוואונדע-טען אונד טאָדטען אינע אינגעהייערע. דיא רע-וואָלטיאָנערען זאָללען פֿאַן מאָנטענעגראָ 8000 שטיק הינטערלאַדער ערהאַלטען האבען.“ — זאָ-ווייט דיא טעלעגראַפֿישען נאַכריכטען. נון מיסטע מאַן נור פֿראַגען: וואָהער דענן דיא מאָנטענעגרי-נער (8000 שטיק הינטערלאַדער-געוועהרע האַט-טען? דיעזע ווערדען נאַטירלך אים געהיימען דורך רוסלאַנד, פֿיעללייכט אבער דורך פֿרייסען געלייפֿערט. ווערדע מאַן אבער רוסלאַנד אדער פֿרייסען פֿראַגען, אָב זיא דענן דען איפֿשטאַנד גע-נען דיא טירקיאַ אונטערשטיצען וואָללען? דאַ ווערדען זיא נייעס דאָרטיגע שווערען, דאס זיא פֿיר דיא פֿרייוולליגען ראַטאַ-שלעגע אנדראַשיס זינד. זאָ זיעהט מיט דער עהרליכקייט דער פּאָליטיק איס! איינע נייערע דעפּעשע פֿאַס 17. דיעזעס לי-טעט: „דיא צאָהל דער באָסנישען איפֿשטענדישען פֿערמעהרט זיך מיט יעדעם טאָגע. זיא האבען זיך אינד געבירגע צוריקגעצאָגען, אום ניכט פֿאַן דען טירקען איבערפֿאַללען צו ווערדען. 10,000 באָסנישע פֿליכטלינגע אים ווייבערן, קינדערן אונד גרייזען בעשטעהענד, בעפֿינדען זיך צוזאַממען אין איינער גראַסען בערג-האַהלע. אונד דאָך קאָנגען דיא טיר-קען דיעזע איפֿשטענדישען ניכט בעזיעגען, וועלכע פֿיר איהרע פֿרייהייט דען לעטצטען טראָפּפֿען בלוט הערגעבען וואָללען.“

* (רומעניען אין דייטשלאַנד!) ווייר גלייבען ניכט, דאס רומעניען נאָך דייטשלאַנד געוואַנדערט זיא, זאָנדערן דאס מאַן אייך אין דייטשלאַנד רומעניש ראַההייט אנטרעפֿפֿען קאָנן. בעקאַנגטליך האט זיך רומעניען וועגען זיינעם ווידע-הרען אינען טרוריגען רוהם ערוואַרבען. גאַנץ איירָאָפּאַ וואר איבער דיא רומעניש וועדעפֿער-פֿאָלגונגען טיעף איפֿגעראַכט. אללין מאַן דאַכטע זיך, פֿאַן דען ראָהען רומעניען אָדער וואַלאַכען לאָסט זיך יא בעסערעס גאַר ניכט ערוואַרטען. נון מעהר דען עבען דיא בלעטטער, דאס דיא קאַטהאָליש פּאַרטיא אין באַיערן בים דאָרטיגען לאַנדטאָג דען אנטראַג אייגעבראַכט האבע: סו מאַנען זעממטליכע ווידעראַים דעם לאַנדע פֿערגאַנט ווער-דען! ווא מאַן זיך ניכט שעמט, אין באַיערן, וועלכעס דאָך איינען טהייל דייטשלאַנדס בילדעט, אי-נען זאָלבען שענדליכען אנטראַג איינצוברינגען! באַיערן ווילל אַלזאָ דיעזעלבע טרוריגע ראָללע שפּיעלען ווא רומעניען! — אינזער אייטשיגע ווערד ביא דיעזער נאַכריכט נעווים איפֿגערופֿען האבען: היער אין אינגאַרן פֿערלאַכט מאַן מיך, אין רומע-נען אָדער אין באַיערן ווערדע מאַן מיך נעווים צום פֿרעזידענטען דעם לאַנדטאָגעס ווערלען!

* (באַראָן סינגעשטאָרבען.) באַראָן סינא איזט וואָהל בעריטס אַלס ניכט-ווידע געבאָרען ווערדען, דאָך וואר ער ווענען זיינער וואָהלטהעטיגקייט אויך אין יידישען קרייזען בע-רוהמט. דער גראָפֿפֿאַטער ריזטעראַלס ווייבער טיר-קישער יודע נאָך אינגאַרן אין. דער פֿאַטער דעס גענגענווערטיגען פֿערשטאָרבענען הינטערלייס דיע-זעס זיינעס אינצינגען ערבען אין פֿערמאָגען פֿאַן 80 מיללאָנען. דער גראָפֿען וואָלטהעטיגקייט ווענען האט דער פֿערשטאָרבענע זיין פֿערמאָגען ניכט פֿערמעהרט, זאָנדערן פֿערמינדערט. ער הינטער-ליעס דאהער בראַס 60 מיללאָנען. דא קיין זאָהן צוריקבליבע, זאָ טהיילטען זיך דיא ווטטיע אונד דיא פֿיער טאָכטער אין דעם גראָפֿען פֿערמאָגען, אים טעסטאַמענטע זינד איבערגעגען אייך גראָפֿע סיממען צו וואָהלטהעטיגען צוועקען בעשטיממט.

* (אייגע אונגליקס-פֿאַמיליע.) אין אנקאָוואַטין (באַטשער קאָמיטאַט) אינד געבירגע צוריקגעצאָגען, אום ניכט פֿאַן דען טירקען איבערפֿאַללען צו ווערדען. 10,000 באָסנישע פֿליכטלינגע אים ווייבערן, קינדערן אונד גרייזען בעשטעהענד, בעפֿינדען זיך צוזאַממען אין איינער גראָסען בערג-האַהלע. אונד דאָך קאָנגען דיא טיר-קען דיעזע איפֿשטענדישען ניכט בעזיעגען, וועלכע פֿיר איהרע פֿרייהייט דען לעטצטען טראָפּפֿען בלוט הערגעבען וואָללען.“

* (רומעניען אין דייטשלאַנד!) ווייר גלייבען ניכט, דאס רומעניען נאָך דייטשלאַנד געוואַנדערט זיא, זאָנדערן דאס מאַן אייך אין דייטשלאַנד רומעניש ראַההייט אנטרעפֿפֿען קאָנן. בעקאַנגטליך האט זיך רומעניען וועגען זיינעם ווידע-הרען אינען טרוריגען רוהם ערוואַרבען. גאַנץ איירָאָפּאַ וואר איבער דיא רומעניש וועדעפֿער-פֿאָלגונגען טיעף איפֿגעראַכט. אללין מאַן דאַכטע זיך, פֿאַן דען ראָהען רומעניען אָדער וואַלאַכען לאָסט זיך יא בעסערעס גאַר ניכט ערוואַרטען. נון מעהר דען עבען דיא בלעטטער, דאס דיא קאַטהאָליש פּאַרטיא אין באַיערן בים דאָרטיגען לאַנדטאָג דען אנטראַג אייגעבראַכט האבע: סו מאַנען זעממטליכע ווידעראַים דעם לאַנדע פֿערגאַנט ווער-דען! ווא מאַן זיך ניכט שעמט, אין באַיערן, וועלכעס דאָך איינען טהייל דייטשלאַנדס בילדעט, אי-נען זאָלבען שענדליכען אנטראַג איינצוברינגען! באַיערן ווילל אַלזאָ דיעזעלבע טרוריגע ראָללע שפּיעלען ווא רומעניען! — אינזער אייטשיגע ווערד ביא דיעזער נאַכריכט נעווים איפֿגערופֿען האבען: היער אין אינגאַרן פֿערלאַכט מאַן מיך, אין רומע-נען אָדער אין באַיערן ווערדע מאַן מיך נעווים צום פֿרעזידענטען דעם לאַנדטאָגעס ווערלען!

* (באַראָן סינגעשטאָרבען.) באַראָן סינא איזט וואָהל בעריטס אַלס ניכט-ווידע געבאָרען ווערדען, דאָך וואר ער ווענען זיינער וואָהלטהעטיגקייט אויך אין יידישען קרייזען בע-רוהמט. דער גראָפֿפֿאַטער ריזטעראַלס ווייבער טיר-קישער יודע נאָך אינגאַרן אין. דער פֿאַטער דעס גענגענווערטיגען פֿערשטאָרבענען הינטערלייס דיע-זעס זיינעס אינצינגען ערבען אין פֿערמאָגען פֿאַן 80 מיללאָנען. דער גראָפֿען וואָלטהעטיגקייט ווענען האט דער פֿערשטאָרבענע זיין פֿערמאָגען ניכט פֿערמעהרט, זאָנדערן פֿערמינדערט. ער הינטער-ליעס דאהער בראַס 60 מיללאָנען. דא קיין זאָהן צוריקבליבע, זאָ טהיילטען זיך דיא ווטטיע אונד דיא פֿיער טאָכטער אין דעם גראָפֿען פֿערמאָגען, אים טעסטאַמענטע זינד איבערגעגען אייך גראָפֿע סיממען צו וואָהלטהעטיגען צוועקען בעשטיממט.

* (אייגע אונגליקס-פֿאַמיליע.) אין אנקאָוואַטין (באַטשער קאָמיטאַט) וואורדע פֿאַר עטוואַ זעכס יאהרען דער רייכע בוער ער אַב מאַדט אויף דער שטראַסע אויפֿגעגאַנגען. ער הינטערליעס אייגע ווטטיע נעבסט דרייא זאָהנען, דיא זיך גלייך נאָך זיינעם טאָדע אין דעם צוריקגעלאַסענען בעדרייטענדען פֿערמאָגען טהיילטען, זעלבזאַמער ווייזע ענטשטאַנד זיט יענעם אייגענבליק צווישען דען ברידערן אין אינפֿערזאָהנליכער האַס. דער יינגערע ברודער גלויבטע נעמליך, ער זיא בייא דער טהיילונג דער ערשאַפֿפֿאָן זיינען צווייא עלטערען ברודערן בעראָגען וואָרדען. אַס 10 דיעזעס כאַס דער יינגערע ברו-דער פֿאַן דער פּיסטאַ הים אונד איילטע אין דען שאַללד, דער זיינען עלטערען ברודערן נעהערטע. דער באַנד ער דיא פֿרעכטיגען פֿפֿערדע לאָז אונד באַנד זיינע מאַנערען פֿפֿערדע דאהין. דיא ביידען עלטערען ברודער, דענען דיעזער „טייש“ נאַטירלך ניכט צוזאַגטע, גרייפֿפֿען נאָך איהרען הייא-גאַבעלן אונד ריכטעטען איהרען יינגערען ברודער דערערט צו, דאס ער אים אינגעהלינגען ווילנדען בלוטעטע. דאָך דיעזעס געלאַנג עס, איינע פּיסטאָלע הערפֿאָר-צוציעהען אונד זיך מיט דערזעלבען צו פֿערטהיי-דיגען. פֿלאָגלער ערשיען דיא אלטע מוטטער, דיא איסער זיך וואר, אלס זיא מערקטע, וויא יממער-ליך איהר יינגסטער זאָהן צוגערכטעט זיא. זיא ריעף אים דאהער אין פֿערצווייפֿלונג צו: „ניט ניכט נאָך, מיין זאָהן, שיעס אויף זיא!“ — דער יינגע מאַנן געהאָרכטע, פֿייערטע זיינע פֿיס-טאָלע אב, אונד דער עלטעסטע ברודער שטיריכטע טאָדט צוזאַממען. יעטצט ערשיען דער שווענער-פֿאָטער דעס געטאָדטעטען אונד שלוג אויף דען מאָרדער מיט איינער אקסט לאָז. אללין דער יינגע מאַנן פֿערטעצטע זיינעם אנגרייפֿער מיט דער פֿיס-טאָלע איינען זאָלך געוואַלטיגען שטריך אויף דען קאָפּפֿ, דאס אויך ער צוזאַממענשטירצטע, אונד איזט פֿיר דעסטען גנגעזונג וועגען האָפֿפֿנונג פֿאַר-האנדען. דער ברודער-מאָרדער זאַממט דער מוט-טער זינד בעריטס איינגעפֿאַנגען. דאס פֿאָלך בע-הייפֿטעט זין, דיא זאָהנע מיססען אן דעם מאָרדע איהרעס פֿאָטערס שולד צוגעזען זיין, דא איבער דיעזע פֿאַמיליע זאָנסט ניכט זאָפֿעל אנגליק הע-ריינגעבראַכען ווערע.

* (ווידער איין גראָפֿער בראַנד-שאַדען!) ווא איין היעזיגעס בלאַטט מעלדעט, פֿאַנד אַס 9-טען דיעזעס מע סטראָפּוי איין גראָפֿער פֿייער-שאַדען שטאַטט. 230 הייזער זינד איין דייב דער פֿלאַממען געווארדען. דער שא-דען זאָלל איין אונגעהייערער זין. עס וואר נאָך איין גליק, דאס מאַן 100 קירָאָ פּולווער אים דעם ברענענדען קעללער איינעס קייפֿמאַנגעס נאָך דעכטעטיג דעטטען קאָנגטע. ווערע אויך דיעס

דען הענדען. עס וואר סערענע, וועלכע נאָך פֿיעלעס זוכען דיא וואָהנונג טוראָס געפֿונדען האטטע, זיא וואַרף זיך פֿאַר איהם אויף דיא קניע ווערע. הועלט איהר קינד אין דער האָהע אונד ריעף מיט שמערצלך בעוועגטער שטיממע: „אָ, דוא גוטער, עדלער פֿייגד! איך האבע אללעס ערפֿאָה-רען, וואס דוא פֿיר מיך אונד דיעזעס אימע פֿערלאַסטענע קינד געטהאַן האסט, אונד ווענן דוא אויך דייגען אייפֿענס-האלט פֿאַר מיר פֿערהיילליכט האסט, זאָ קאָממע איך דאָך צו דיר, אום דיר צו דאנקען, אום דיך צו ענגען.“

טוראָ וואוסטע ניכט, וואס ער אנטוואָרטען זאָללע. דענן ער האבטע אַן דען לעצטען שאַנען פֿייס, מיטליידיג בליקטע ער אויף דיא פֿאַר איהם קניענדע יונגע-נעליעבטע אונד אויף דאס קינד אין איהרען ארמען, פֿערענע אבער שפּראָך ווייטער: „איינע דיך ניכט אונבאַהערצי-נער, אלס דוא ווירקליך בזיזט, דוא איינציג געליעבטער מיינער זעעלע, ווענען מיך ניכט פֿאַן דיר, איך ווילל דייגע דיענערין, ווילל דיך פֿפֿלעגען אונד בעוויהרען אונד דיעזעס אינזוהלדיגע קינד זאָלל איינסס דייגע זאָרגען אונד דייגען קומטער פֿערטייבען. דייגער נטע אונד מענטע-פֿייגדליכקייט האבע איך מיין לעבען אונד דאס לעבען דיעזעס ארמען וואוזעס צו פֿערדאנקען, עבאַרמע דיך דער פֿאַטערלאַנען אונד ווא דוא איהר אין צווייטער פֿאַטער.“

דאס קינד שפּעקטע דיא ביידען הענדען גענען טוראָ אים אונד שיען דורך זיין ווייגען דיא בטטע פֿרע-גע צו אונטערשטעען. טוראָ נאהם דאס קינד, קוסטע דאמולבע אונד שפּראָך מיט פֿעסטער שטיממע: „אָך ווילל פֿיר דיך זאָרגען, אלס ווענן דוא מיין איינגענעס קינד

ווערעסט, אונד צו פֿרעגען שפּראָך ער ווייטער: „נעהען דיא יעטצט נאָך הייזע, אונד ווען דיא אים אויהרע וואָהנונג אינבעגריפֿען. ווענן איהנען אויהרע וואָהנונג בים דאָקטאָר ניכט נעפֿאַללט, זאָ בין איך נעגען בעריים. איהנען איינע אנדערע וואָהנונג צו פֿערשאַפֿפֿען. אבער בייא מיר קאָנגען דיא ניכט וואָהנען.“

„אָ איך ווייס (שפּראָך פֿרעגע) דאס איינע שווידע-וואנד אונס טרענגט, אבער עס שטעהט אין מיינער מאַכט, דיעזע שווידע-וואנד צו דורכברעכען. איר האבע מיך שאָן לאַנגע איבערצייגט, דאס דיא וואהרען טוגענדען אונד דער וואָהלטהעטיגקייט-זינן בייא איהרען יידישען גלויבענס-גענאָססען אָפֿטער צו פֿינדען זינד אלס בייא דען מיינגען, אונד בעזאָנדערס זיא ליכטען מיר אלס מוסטער דער מענ-שען-פֿיינדליכקייט אונד רעכטשאַפֿפֿענהייט פֿאָר אָן. דאס ווילל איך, דאס דיעזעס קינד אין איהרער רעליגיאָן ערצא-גען ווערדע, אונד האבע בעשלאָסען מיט דיעזעס מערכען: דאס נאָך יינעס וואָהלטהעטער „יודיה“ (יהודית) הייסטן זאָלל, צום יודענטהומע איבערצוטרעטען. פֿערזוכט זיא עס ניכט, מיר אין מיינעס עגשלוסס צו הערען, אונד גלי-בען זיא ניכט, דאס איך דורך דיעזען שריטט אינע אינען-נטשיגע האנדלונג בעאבזיכטיגע. בעזואהרען זיא מיר נור איהרע פֿיינדשאַפֿפֿט אונד מיינעס קינדע איהרע ליעבע.“

באלד דאַרייף שפּראָך מאַן אין דער נאַנגען שטראָט פֿאַן דעם רעליגיאָס-וועכסעל פֿרעגענס אונד גליבבע אללגעמיין, דער ווייבע טוראָ ווערדע דיא שאָנע ווטטיע הייראַטען. דאָך דיעזעס קאָם איהם נע אין דען זינן, דענן דאמאלס, אלס סעפֿערד אונד טוראָ פֿאַן איהרען גלויבבען פֿערלאַסען וואורדען, דא שוואורען זיא, ניכט צו הייראַטען אונד צו ווער סעלבע נאָך פֿיעלעס זוכען דיא וואָהנונג טוראָס געפֿונדען האטטע, זיא וואַרף זיך פֿאַר איהם אויף דיא קניע ווערע. הועלט איהר קינד אין דער האָהע אונד ריעף מיט שמערצלך בעוועגטער שטיממע: „אָ, דוא גוטער, עדלער פֿייגד! איך האבע אללעס ערפֿאָה-רען, וואס דוא פֿיר מיך אונד דיעזעס אימע פֿערלאַסטענע קינד געטהאַן האסט, אונד ווענן דוא אויך דייגען אייפֿענס-האלט פֿאַר מיר פֿערהיילליכט האסט, זאָ קאָממע איך דאָך צו דיר, אום דיר צו דאנקען, אום דיך צו ענגען.“

טוראָ וואוסטע ניכט, וואס ער אנטוואָרטען זאָללע. דענן ער האבטע אַן דען לעצטען שאַנען פֿייס, מיטליידיג בליקטע ער אויף דיא פֿאַר איהם קניענדע יונגע-נעליעבטע אונד אויף דאס קינד אין איהרען ארמען, פֿערענע אבער שפּראָך ווייטער: „איינע דיך ניכט אונבאַהערצי-נער, אלס דוא ווירקליך בזיזט, דוא איינציג געליעבטער מיינער זעעלע, שאַפֿט מיך ניכט פֿאַן דיר, איך ווילל דייגע דיענערין, ווילל דיך פֿפֿלעגען אונד בעוויהרען אונד דיעזעס אינזוהלדיגע קינד זאָלל איינסס דייגע זאָרגען אונד דייגען קומטער פֿערטייבען. דייגער נטע אונד מענטע-פֿיינדליכקייט האבע איך מיין לעבען אונד דאס לעבען דיעזעס ארמען וואוזעס צו פֿערדאנקען, עבאַרמע דיך דער פֿאַטערלאַנען אונד ווא דוא איהר אין צווייטער פֿאַטער.“

דאס קינד שפּעקטע דיא ביידען הענדען גענען טוראָ אים אונד שיען דורך זיין ווייגען דיא בטטע פֿרע-גע צו אונטערשטעען. טוראָ נאהם דאס קינד, קוסטע דאמולבע אונד שפּראָך מיט פֿעסטער שטיממע: „אָך ווילל פֿיר דיך זאָרגען, אלס ווענן דוא מיין איינגענעס קינד

ווארדרע פֿאַר עטוואַ זעכס יאהרען דער רייכע בוער ער אַב מאַדט אויף דער שטראַסע אויפֿגעגאַנגען. דען. ער הינטערליעס איינע ווטטיע נעבסט דרייא זאָהנען, דיא זיך גלייך נאָך זיינעם טאָדע אין דעם צוריקגעלאַסענען בעדרייטענדען פֿערמאָגען טהיילטען, זעלבזאַמער ווייזע ענטשטאַנד זיט יענעם אייגענבליק צווישען דען ברידערן אין אינפֿערזאָהנליכער האַס. דער יינגערע ברודער גלויבטע נעמליך, ער זיא בייא דער טהיילונג דער ערשאַפֿפֿאָן זיינען צווייא עלטערען ברודערן בעראָגען וואָרדען. אַס 10 דיעזעס כאַס דער יינגערע ברו-דער פֿאַן דער פּיסטאַ הים אונד איילטע אין דען שאַללד, דער זיינען עלטערען ברודערן נעהערטע. דער באַנד ער דיא פֿרעכטיגען פֿפֿערדע לאָז אונד באַנד זיינע מאַנערען פֿפֿערדע דאהין. דיא ביידען עלטערען ברודער, דענען דיעזער „טייש“ נאַטירלך ניכט צוזאַגטע, גרייפֿפֿען נאָך איהרען הייא-גאַבעלן אונד ריכטעטען איהרען יינגערען ברודער דערערט צו, דאס ער אים אינגעפֿאַנגען ווילנדען בלוטעטע. דאָך דיעזעס געלאַנג עס, איינע פּיסטאָלע הערפֿאָר-צוציעהען אונד זיך מיט דערזעלבען צו פֿערטהיי-דיגען. פֿלאָגלער ערשיען דיא אלטע מוטטער, דיא איסער זיך וואר, אלס זיא מערקטע, וויא יממער-ליך איהר יינגסטער זאָהן צוגערכטעט זיא. זיא ריעף אים דאהער אין פֿערצווייפֿלונג צו: „ניט ניכט נאָך, מיין זאָהן, שיעס אויף זיא!“ — דער יינגע מאַנן געהאָרכטע, פֿייערטע זיינע פֿיס-טאָלע אב, אונד דער עלטעסטע ברודער שטיריכטע טאָדט צוזאַממען. יעטצט ערשיען דער שווענער-פֿאָטער דעס געטאָדטעטען אונד שלוג אויף דען מאָרדער מיט איינער אקסט לאָז. אללין דער יינגע מאַנן פֿערטעצטע זיינעם אנגרייפֿער מיט דער פֿיס-טאָלע איינען זאָלך געוואַלטיגען שטריך אויף דען קאָפּפֿ, דאס אויך ער צוזאַממענשטירצטע, אונד איזט פֿיר דעסטען גנגעזונג וועגען האָפֿפֿנונג פֿאַר-האנדען. דער ברודער-מאָרדער זאַממט דער מוט-טער זינד בעריים איינגעפֿאַנגען. דאס פֿאָלך בע-הייפֿטעט זין, דיא זאָהנע מיססען אן דעם מאָרדע איהרעס פֿאָטערס שולד צוגעזען זיין, דא איבער דיעזע פֿאַמיליע זאָנסט ניכט זאָפֿעל אנגליק הע-ריינגעבראַכען ווערע.

* (ווידער איין גראָפֿער בראַנד-שאַדען!) ווא איין היעזיגעס בלאַטט מעלדעט, פֿאַנד אַס 9-טען דיעזעס מע סטראָפּוי איין גראָפֿער פֿייער-שאַדען שטאַטט. 230 הייזער זינד איין דייב דער פֿלאַממען געווארדען. דער שא-דען זאָלל איין אונגעהייערער זין. עס וואר נאָך איין גליק, דאס מאַן 100 קירָאָ פּולווער אים דעם ברענענדען קעללער איינעס קייפֿמאַנגעס נאָך דעכטעטיג דעטטען קאָנגטע. ווערע אויך דיעס

אונד יעדער פֿערזוכונג צו ווידערשטעהען. דאפֿיר שלאָסען ווא זיך אימער פֿעסטער אן אינאנדער, טהיילטען אללע פֿיינדען אונד טהיילטען אללען שטערען.

נאָך מעהר הערע פֿערשאַפֿפֿען איהם אבער ווייגע נטען ווערע. דיא ער דער מענטהיס, דעם פֿאַטערלאַנדע אונד דעם יודענטהום אנגעריכטען ליעס, אונד ווייס אונד בייס שפּראָך מאַן אַאַן דעם עהרליכען עדעלמוטהיגען אונד מענטשען-פֿיינדליכען טוראָ.

אלס ער זיין עגדע הערגאַנגאהען פֿיהלטע, שטעללע-טע ער זיין טעסטאַמענט אויס, וועלכעס דורך דיא נראָסע דער גאַלדסטאַטט אונד דורך דיא אַט אירער פֿערוועגדיגע דאס נראָסע אויפֿגעהען ערענגע. ער בעזאָגט עططוא אי-בער איינע מיללאָן דאָללאַר. דאָפֿאָן פֿערמאַכטע ער איינע פֿיערטעל מיללאָן צום בייג אונד צוי ערהאַלטונג איינעס טעמפּעלס אונד איינעס פֿיערהאָפֿפֿעס אין זיינער פֿאַטער-שטאַדט נעוויסאָרס, איינע אלבע מיללאָן צור פֿערטהיילונג אן דיא אַרמען אין נעוי-אָרלעאַנס. דען איבערעסט פֿער-מאַכטע ער פֿיר ווידעס, וועלכע אויך שפּעטער איינען ענקעל דעס יעקב ווייזיא הייראַטעטע.

דער שלוס דיעזער ערצעהלונג פֿאָלגט אים נעכס-טען בלאַטטע. אין וועלכעס ווייר צוגלייך אויך מיט דער ליעפֿערונג דעס האָ-אינטערעסאַנטען אָראַנגס פֿאַן אַמאָליע פֿאַן ראָטהשילד (באַכטער דעס אנטהאַיע פֿאַן ראָטהשילד) בענענגען ווערדען. אונזערע לעזער ווערדען שטיינען איבער דיא ניכטבייכע שייבע-ווייזע דיעזער ריכטען שרעפֿ-שפּעל לעזען, וועלכע דייכטהום אונד יודענטהום, פֿיליאָפּיע אונד רעליגיאָן צו פֿערייניגען ווייס.

דעם קאַנינס דיא ענדגילטיגע שלוס-פֿערהאַנדלונג שטאַטפֿינדען. דער קאַנג וויגשט דיעזעס לאַנג-וויעריגען שטרייט אין ענדע צו מאַכען. זאַללטען זיך דאָך דיא ביידעדזייטיגען מיניסטער ניכט איינען קאָנען, זאָ ווירד דער קאָנג זיין מאַכט-וואָרט שפּרעכען! דער קאָנג זעלבסט ווירד ענטשיידען, אונד זיינעס מאַכט-וואָרט ווירדען דיא ביידען ריכטהעלפֿטען געהאָרכן!

נאָך דען רעגעלן דער „קאָנשטיטוציאָן" האַבען וואָהל אין זאַלכען אנגעלעגענהייטען נור דיא דעפּוטירטען אים ריכטסאַנג אונד אים ריכטראַטהע צו ענטשיידען, וועלכען בעשייד זאָדאַנן דער קאָנג נור צו סאַנקציאָנירען האַט; אבער אין זאַלכען איסערָאָרדענטליכען אנגעלעגענהייטען מוס איך איינע איסערָאָרדענטליכע מאַסרעגעל ערגרייפֿען ווערדען.

יעדענפֿאַללס ווירד אינגאַרן ניכט איינמאַל דאַס „קלייניסטע מאַס" זיינער פֿאָרדערונגען ערייכען. מיט וועלכעס געוויכטע גיר הערר טיסאַ, איך דען מאַן אַללע האָפֿענונגען זעטצטע, יעטצט פֿאַר דען אינגאַרישען ריכטסטאַנ טרעטען ווירד, וויסען ווייר ניכט. זאַללטע גיר הערר טיסאַ אבדאַנקען, דאַנ בלייבט ערסט דיא פֿראַגע: „וואָס גיר? וואָס זאָלל דאַנן געשעהען?"

איינע געסטערן פֿרוה היער איינגעטראָפֿענע וויינער דעפּעשע מעלדעט: מאַן ערוואַרטעט מיט פֿאַללער בעשטיממטהייט, דאַס דיא אינגאַרישען מיניסטער אין דען ווייטרגעהענדסטען פֿראַגען נאַכגעבען ווערדען. טיסאַ זאָגטע בערייטס דעם גראַפֿען אנדראַשי, דאַס איהן דיעזע נאַכגיעבונגען צו זייגער אבדאַנקונג דרענגען ווערדע. גראַף אנדראַשי אבער מאַכטע איהן דאַרויף אייפֿמערקזאַם, דאַס זייגע אבדאַנקונג איבערהויפּט איינע געפֿאַהר פֿיר דיא אינגאַרישע קאָנשטיטוציאָן ווערע. דענן נאָך איהם קאָנגטע מאַן יעטצט איין פֿאַלאָמענטאַרישעס מיניסטעריאַם ניכט זאָ לייכט צוזאַמענשטעללען. דער ריכטסטאַג קאָנגטע זאָדאַנן אינגלאַוט אונד איינע אבסאָלוטע רעגיערונג צו שטאַנדע געבראַכט ווערדען. דאַביא איזט איך נאָך אוויסען הין איינע געפֿאַהר צו בעפֿירכטען, אונד אין אייגער זאַללען לאַנג דאַרף קיינע אינגערע צערריטונג אים לאַנדע הערשען. דיא וואָרטע דעס גראַפֿען אנדראַשי מאַכטען איך דיא אינגאַרישען רעגיערונגס-מענגער דען טעפֿעסטען איינדרוק.

גלייך נאָך זייגער אנקונפֿט אין ווייען האַטטע טיסאַ איינע אידיענס בים קאָנינג. דער קאָנג מאַכטע איהן עבענפֿאַללס איך דיא איסיערטיגע קריעגעריש לאַנג אייפֿמערקזאַם אונד מאַהנטע איהן צור נאַכגיעבונגקייט.

דער דאַרויף הינזיעץ, דאַס זייגע נאַכגיעבונגקייט אין ווייען זייגען שטורץ אין פֿעסט פֿערוואָרזאַכען קאָנגטע, ערוויידערט איהם דער קאָנג, דאַס דיא אבדאַנקונג דעס טיסאַ-מיניסטעריאַלס גלייכצייטיג דיא איפֿלאַזונג דעס ריכסטאַגעס נאָך זיך ציעהען ווירדע. —

איינע 2-טע וויינער דעפּעשע פֿאָן געסטערן פֿרוה לויטעט: פֿאָן דער הייטיגען פֿערהאַנדלונג ערוואַרטעט מאַן איינען ענדגילטיגען איינלייף. עס זונר וואָהל גראָסע שווערענקייטען צו בעזייטיגען; אבער דער קאָנג זאַגטע: „עס מוס געהען!" אונד עס ווירד אייך געהען, אָהנע דאַס יעמאַנד דאַביא שטאַרק פֿערקירצט ווירד. „דער קאָנג קאָנן ניכט אינדערבט מהען!" „וואָנט אין ענגליש שפּרעכען, זאָ פֿעל איזט נעווים, דאַס דיא אנגעלעגענהייט ניכט איינגעשאַבען, זאָנדערן דאַס זיא צו איינער ענדגילטיגען ענטשיידונג קאָממען ווירד. (זיעהע נאַכטראַג.)

פֿערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (אינזערקאָנג.) דאַס צור אינטערשטיצונג דער מאַראָש-וואַשאַרהעלער אבגעבראַנטען צווייטיגער גולדען געשפּענדעט.

* (אין נייעס ווידענ-גאַזעטען אין פֿרייסען.) וויא ביא אונס אין אינגאַרן, זאָ גיבט אויך אין פֿרייסען צווייטען דען אַרטהאַדאָקסען אונד נעפֿאַלאָגען ווידען גראָסע שטרייטיגקייטען. נאָך דעם בזהערען ווידע-געזעטצע שטאַנד עס יעדאָך אין פֿרייסען אים דיא אַרטהאַדאָקסען זעהר שלעכט. ליט דיעזעס געזעטצע קאָנגטע נעמליך קיין יידע אים זייגער קילטס-געמיינדע אייסטערטען, אָהנע צוגלייך אים דעם יידענטהומס אייסצייטערטען. דאַהער קאַם עס, דאַס זעלבסט אין בערלין, מאַינץ, פֿאַנקפֿורט אם מאַין אונד אנדערען אָרטען, וויא געגעטענגע אַרטהאַדאָקסע געמיינדען בעשטעהען, דיעזע טראַדיטיעס צור ערהאַלטונג דער נעפֿאַלאָגען געמיינדען צאַהלען מוסטען. דיט יאַהרען קעמפֿען נון דיא אַרטהאַדאָקסען דיא אבגעדרייטונג דיעזעס אַרטען דיעזע-געזעטצעס. הייסטעכלוך איזט עס דער בערוהמטע ראַבינער דאָקטאָר הירש אין פֿראַנקפֿורט אם מאַין, דער פֿיהרער בעקאַנגטער מערהייטער לאַנדעס-ראַבינער וואָר, וועלכער בים פֿרייסישען לאַנדטאַג וויעדערהאָלט אים איינברינגען איינעס נייען יידען-געזעטצעס נאַכזוטהון. דיעזער טאַג איזט דעם פֿרייסישען לאַנדטאַג ווירקליך אין נייעס יידען-געזעטצעס בעשטעהען. דיא הייסטענגטע דיעזעס געזעטצעס בעשטעהען אין פֿאָלגענדעס: 1) עדער יידע קאַן אים זייגער בזיהונג דעם ער קיינע קינדער האַטטע, קאָנגטע ער זייגער פֿרייא ניכט איינמאַל דאַס נאַטהיג געלד צום איינקייפֿען פֿאָן לעבענסמיטטעלן נעבען, דאַ ער דיא 50 דאָללאַר געוואָהנליך נאָך איינגען מאַנען פֿערשפּעלט אונד פֿערטרונקען האַטטע. ער זאָנק איממער טיעפֿער אונד טיעפֿער, שלאַג זיך זאָגאַר איינער באַנדע פֿאָן באַנקנאָטען-פֿעלשערן אָן, אונד אלס דיעזע עטעדקע וואָרדע פֿערוואַרטהיילט מאַן איהן צו איינער צוכטהויז-ריכטונג. פֿרייצע אייזלטע אונד ווייב אונד קינדער אונד יאַמעמערטע אים דען פֿערלוסט איהרעס מאַנעס. דער וויב אונד איהר קינד זאָ אינבאַרמהערציג פֿערלאַסען האַבען. נאַכדעם וויא 3 טאָגע געשטאָרבען אונד פֿאַסט ניכטס געגעסען האַטטען בעשלאָס וויא, טויא אייפֿצוהענגען, עס קאָסטע, וואָס עס וואָללע.

דיעזער זאַך גערעדע אין זייגעס לעבענסזוהל אונד רוהטע זיך פֿאָן דען אנשטענדיגען דעם מאַנעס אייס. אין שלאָף האַטטע זייגע אייגען געשלאָפֿען אבער זייגע אנגעהיגע וואָר פֿערקלעדט אונד אים זייגען מוט שפּירבטע אין פֿרייהליכעס לעבען, ער פֿרייטטע פֿאָן זייגעס מאַטער. דיעזער וואָר איהם דעשהאַלב ניכט דען פֿרייהליכען אייגענשאַפֿטען, דאַס ער דיא אלטע שולד זייגער פֿאַמיליע געזאָלנט האַבען, לאַבטע זייגע בזיהונג האַנדלונגס-וויזע, דאַס ער זייגעס גלייכען פֿרייא געבליעבען איזט, אונד נאָטט דאַנקטע ער, דאַס ער עס יאָ פֿיגטע, דאַס זיין וואָהן אין קאַטאָליזשעס מערכען ניכט הייראַטען קאָנגטע. — עכען פֿרייאונד דיא טרייגענשאַלס, מיט עלליינ טעטעס הערצען אטהמטעט טויא איזט, דאַ וואָרדע דיא מהרע אין פֿרייסען שטיראַצע אונד הערען שטראַצע אונד פֿרייגען געפֿליהדעט, אונד איינען זייגלונג אין הערע דאַרויף הינזיעץ, דאַס זייגע נאַכגיעבונגקייט אין ווייען זייגען שטורץ אין פֿעסט פֿערוואָרזאַכען קאָנגטע, ערוויידערט איהם דער קאָנג, דאַס דיא אבדאַנקונג דעס טיסאַ-מיניסטעריאַלס גלייכצייטיג דיא איפֿלאַזונג דעס ריכסטאַגעס נאָך זיך ציעהען ווירדע. —

איינע 2-טע וויינער דעפּעשע פֿאָן געסטערן פֿרוה לויטעט: פֿאָן דער הייטיגען פֿערהאַנדלונג ערוואַרטעט מאַן איינען ענדגילטיגען איינלייף. עס זונר וואָהל גראָסע שווערענקייטען צו בעזייטיגען; אבער דער קאָנג זאַגטע: „עס מוס געהען!" אונד עס ווירד אייך געהען, אָהנע דאַס יעמאַנד דאַביא שטאַרק פֿערקירצט ווירד. „דער קאָנג קאָנן ניכט אינדערבט מהען!" „וואָנט אין ענגליש שפּרעכען, זאָ פֿעל איזט נעווים, דאַס דיא אנגעלעגענהייט ניכט איינגעשאַבען, זאָנדערן דאַס זיא צו איינער ענדגילטיגען ענטשיידונג קאָממען ווירד. (זיעהע נאַכטראַג.)

פֿערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (אינזערקאָנג.) דאַס צור אינטערשטיצונג דער מאַראָש-וואַשאַרהעלער אבגעבראַנטען צווייטיגער גולדען געשפּענדעט.

* (אין נייעס ווידענ-גאַזעטען אין פֿרייסען.) וויא ביא אונס אין אינגאַרן, זאָ גיבט אויך אין פֿרייסען צווייטען דען אַרטהאַדאָקסען אונד נעפֿאַלאָגען ווידען גראָסע שטרייטיגקייטען. נאָך דעם בזהערען ווידע-געזעטצע שטאַנד עס יעדאָך אין פֿרייסען אים דיא אַרטהאַדאָקסען זעהר שלעכט. ליט דיעזעס געזעטצע קאָנגטע נעמליך קיין יידע אים זייגער קילטס-געמיינדע אייסטערטען, אָהנע צוגלייך אים דעם יידענטהומס אייסצייטערטען. דאַהער קאַם עס, דאַס זעלבסט אין בערלין, מאַינץ, פֿאַנקפֿורט אם מאַין אונד אנדערען אָרטען, וויא געגעטענגע אַרטהאַדאָקסע געמיינדען בעשטעהען, דיעזע טראַדיטיעס צור ערהאַלטונג דער נעפֿאַלאָגען געמיינדען צאַהלען מוסטען. דיט יאַהרען קעמפֿען נון דיא אַרטהאַדאָקסען דיא אבגעדרייטונג דיעזעס אַרטען דיעזע-געזעטצעס. הייסטעכלוך איזט עס דער בערוהמטע ראַבינער דאָקטאָר הירש אין פֿראַנקפֿורט אם מאַין, דער פֿיהרער בעקאַנגטער מערהייטער לאַנדעס-ראַבינער וואָר, וועלכער בים פֿרייסישען לאַנדטאַג וויעדערהאָלט אים איינברינגען איינעס נייען יידען-געזעטצעס נאַכזוטהון. דיעזער טאַג איזט דעם פֿרייסישען לאַנדטאַג ווירקליך אין נייעס יידען-געזעטצעס בעשטעהען. דיא הייסטענגטע דיעזעס געזעטצעס בעשטעהען אין פֿאָלגענדעס: 1) עדער יידע קאַן אים זייגער בזיהונג דעם ער קיינע קינדער האַטטע, קאָנגטע ער זייגער פֿרייא ניכט איינמאַל דאַס נאַטהיג געלד צום איינקייפֿען פֿאָן לעבענסמיטטעלן נעבען, דאַ ער דיא 50 דאָללאַר געוואָהנליך נאָך איינגען מאַנען פֿערשפּעלט אונד פֿערטרונקען האַטטע. ער זאָנק איממער טיעפֿער אונד טיעפֿער, שלאַג זיך זאָגאַר איינער באַנדע פֿאָן באַנקנאָטען-פֿעלשערן אָן, אונד אלס דיעזע עטעדקע וואָרדע פֿערוואַרטהיילט מאַן איהן צו איינער צוכטהויז-ריכטונג. פֿרייצע אייזלטע אונד ווייב אונד קינדער האַטטען. עס זונר אם טאָדטבעבעטטע ערזוהר וויא, דאַס דער אינבעקאַנגטע וואָהלטהעטיגע נעמאַנד אנדערע וויא אלס איהר ווענגע-לעבער פֿערפֿיר.

וואָס געשאַה אינדעסען מיט פֿערענע? — ווייר ווייסען דאַס דאַס וויא אין דעם הויזע דעם דאָקטאָר אַללען צוריק-געבליעבען וואָר. אלס זיך טויא הימלהר עגטפֿערנטע. דער דאָקטאָר וואַגטע איהר, דאַס וויא אונד איהר קינד אין ווייגע בלייבען קאָנגען, ווייל דאַס קוואַטערגעלד איך אין נאַנצעס יאַהר אין אַראָהיגען בעצאַהלט וויא. פֿערענע אבער וואָללטע דורכאַוס דען אייפֿגעטאַלטס-אָרט טויאָס פֿערלאָסען אונד אלס איהר דער דאָקטאָר קיינע אייסקונפֿט גאַב, זאָ גינג וויא אין דיא שאַנדט. דאָרט הערטע וויא, דאַס אַללעס פֿאָן דער פֿאַלגענדען הערליכקייט דער לאַנדעס-פֿערגעהר שפּראָר. וויא אהנטע עטוואַס שלימעס, וואָללטע אבער נעמאַנד אים נעהערע אייסקונפֿט פֿאָגען. אלס וויא בייא איינגעס קאַפֿעע-הויז פֿאָרבעגינג, נאַהם דיא אין צייטונגס-בלאַטט צור האַנד אונד לאַז צו איהרעס פֿערקיר, דאַס אייך איהר מאַנן, דער נאָף פֿאָן ליאַנקורט, הינגעריכטעט וואָרדען איזט. דאַס צייטונגסבלאַטט גענפֿיהל איהר דער האַנד, וויא וואָר אייגער אָהנמאַכט נאַהע. אבער שגעלל ראַפֿפֿטע וויא אייהרע קרעפֿטע צוזאַממען. מענגטע זיך צוויי-שען דיא נעסטע, אונד אָהנע זיך צו פֿרעגען, ערקונדיגטע וויא זיך אים דיא נעהערען אומשטענדע דער הינריכטונג. וויא ווייהר אייך דיעזע אַרט. דאַס דער נאָף ליאַנקורט דורך דיא פֿרייטטע דעס ריכטן קייפֿמאַנס פֿון אַ בענגאַדיגונג צו שפּעטע נעקאָממען וויע. דאַס אבער דיא בענגאַדיגונג צו שפּעטע נעקאָממען וויע. טרעטע אייזלטע נאָך הייזע, וואָרף זיך אייף אייהר לאַנגע אונד יאַמעמערטע אים דען פֿערלוסט איהרעס מאַנעס. דער וויא אונד איהר קינד זאָ אינבאַרמהערציג פֿערלאַסען האַבען. נאַכדעם וויא 3 טאָגע געשטאָרבען אונד פֿאַסט ניכטס געגעסען האַטטען בעשלאָס וויא, טויא אייפֿצוהענגען, עס קאָסטע, וואָס עס וואָללע.

דיעזער זאַך גערעדע אין זייגעס לעבענסזוהל אונד רוהטע זיך פֿאָן דען אנשטענדיגען דעם מאַנעס אייס. אין שלאָף האַטטע זייגע אייגען געשלאָפֿען אבער זייגע אנגעהיגע וואָר פֿערקלעדט אונד אים זייגען מוט שפּירבטע אין פֿרייהליכעס לעבען, ער פֿרייטטע פֿאָן זייגעס מאַטער. דיעזער וואָר איהם דעשהאַלב ניכט דען פֿרייהליכען אייגענשאַפֿטען, דאַס ער דיא אלטע שולד זייגער פֿאַמיליע געזאָלנט האַבען, לאַבטע זייגע בזיהונג האַנדלונגס-וויזע, דאַס ער זייגעס גלייכען פֿרייא געבליעבען איזט, אונד נאָטט דאַנקטע ער, דאַס ער עס יאָ פֿיגטע, דאַס זיין וואָהן אין קאַטאָליזשעס מערכען ניכט הייראַטען קאָנגטע. — עכען פֿרייאונד דיא טרייגענשאַלס, מיט עלליינ טעטעס הערצען אטהמטעט טויא איזט, דאַ וואָרדע דיא מהרע אין פֿרייסען שטיראַצע אונד הערען שטראַצע אונד פֿרייגען געפֿליהדעט, אונד איינען זייגלונג אין

פֿאַלליעטאָן.

דאַס שיקזאַל איינעס מענשען.

(23-טע פֿאָרטזעצונג.)

טויאָס לעבענסזוהנ וואָר איממער שטללער אונד אינזאַמער. זיין בריודער אבראַהם וואָר בעריייטס אים הערבסטע דעס יאַהרעס 1822 אין באָסטאָן נעשטאָרבען. מיט דעם אָנקעל האַטס אונד דעסען אנגעהאָרינען האַטטע ער זיך נעגען פֿערוואַהנט. זאָ שטאַנד ער אַללין אים לעבען, נור דאַס הערין דעס פֿרייגדעס נעהאָטע. איהם, סעפֿערד האַטטע אין דעם הויזע אונד דער פֿאַמיליע זיינעס בריודערס איינגען אנגענעהמען איינגעהאַלטען געפֿונדען. פֿאָן זיינער יונגענגעלעבטען האָרטע ער לאַנגע ניכטס אונד בעמערקטע זיך אייך ניכט. נאַכריכטען איבער דיאזעלבע צו ערהאַלטען. אלס ער אבער ערוואַהנ, דאַס איהר מאַנן דאַס נאַנצע פֿערמאָגען פֿערשווענדעט אונד דיא בעיטצונג נאַנזע צו ניינערע צייטטע האַבען, בעשלאָס ער, איהנען איינצוהעלפֿען.

סעפֿערד ליעס דאַהער דעס יונגען סאַרינני פֿאָן איינעס באַנקהויזע אם ערסטען ערדען מאָנאַטעס 50 דאָללאַר איינצאַהלען, אָהנע דאַס סאַרינני אָדער נאַכריעלע ערפֿאַהרען קאָנגטען, וויר דער נאַסטיטהיגע שפּעדער וויא. דאַס סעפֿערד נאָר לעבע אונד וויא ער זיך איינראַהלטע, וואַרטטען וויא זיא עס אייך ערפֿאַהרען העטטען, זאָ ווערע עס איהנען נוי איינגעפֿאַללען. דאַס דער אַרבעטער נען זאָ שטארק בעליידיגטע פֿייגד, זיך זאָ עדעל בענעהמען קאָנגע. אבער מיט דיעזער מאָנאַטליכען צוזאַגע וואָר דעס ליידיליכען סאַרינני לאַנגע ניכט נעהאָלפֿען. טראָצדעם דער אַרבעטער אין דעס הויזע אַנגעגעבען וואָר, אַלס